

آزمون سوم (ادبیات تعلیمی)

(سراسری، زبان ۸۱)

۱- حکایت زیر، با کدام گزینه، تناسب معنایی دارد؟
 «یکی از حکما را شنیدم که می‌گفت هرگز کسی به جهل خویش اقرار نکرده‌است، مگر آن کس که چون دیگری در سخن باشد، همچنان ناتمام گفته، سخن آغاز کند.»

۱) بسیج سخن گفتن آن‌گاه کن / که دانی که در کار گیرد سخن

۲) ندهد مرد هوشمند، جواب / مگر آن‌گاه که او سؤال کند

۳) سخن را سر است ای خردمند و بُن / میاور سخن در میان سخن

۴) در سخن با دوستان، آهسته باش / تا ندارد دشمن خونخوار، گوش

۲- مفهوم بیت «ز یزدان دان، نه از ارکان که کوتاه‌دیدگی باشد / که خطی کز خرد خیزد تو آن را از بنان بینی» با کدام بیت ارتباط معنایی دارد؟

(سراسری، ریاضی ۸۲)

۱) که حق مهربان است بر دادگر / ببخشای و بخشایش حق نگر

۲) چنان است در مهتری شرط زیست / که هر کهتری را بدانی که کیست

۳) شنیدم که در روز امید و بیم / بدان را به نیکان ببخشد کریم

۴) چه اندیشی از خود که فلعلم نکوست / از آن در نگه کن که توفیق اوست

(سراسری، هنر ۸۳)

۳- مفهوم کدام بیت با عبارت «اصحبتُ امیراً و امسیتُ اسیراً» متناسب است؟

۱) مژده ای دل که دگر باد صبا باز آمد / هُدهُد خوش‌خبر از طرف سبا باز آمد

۲) شد اوج وصل بر من مسکین، حُضیض هجر / دیشب سپهر بوم و امشب زمین شدم

۳) نگارا بر سر کویت دلم را هیچ اگر بینی / ز من دل‌خسته یادآور شبت خوش باد من رفتم

۴) ناامید از روشنی ای دل به تاریکی مباش / زان که شام هجر را صبح وصالی درپی است

۴- عبارت «درگیری‌دایم در تنازع بقا را، در سلوک راه کمال، انحراف از خط سیر روحانی و امری خلاف شأن انسانی تلقی می‌کرد. حتی به کسانی که با او ستیهندگی می‌کردند، جز به ندرت و در احوالی بسیار محدود،

(سراسری، زبان ۸۳)

همواره طریق سلم و دوستی می‌سپرد.» با مفهوم کدام بیت متناسب است؟

۱) چرب و نرمی با عدو ناید که شدت به کار / آهن سرد است نتوانی به گوهر کوفتن

۲) تلخ از آن منطق شیرین چو شکر نوش کنم / زان که دشنام که محبوب دهد عین دعاست

۳) دشنام خلق را ندهم جز دعا جواب / ابرم که تلخ گیرم و شیرین عوض دهم

۴) محتاج کس نه‌ایم و نداریم غم ز کس / گر لطف می‌کند و گرم قهر فارغیم

۵- بیت: «در پس آزادگان به هیچ طریقی / پیش کسان بد مگو که نیک نباشد» با مفهوم کدام بیت تناسب بیش‌تر دارد؟

(سراسری، ریاضی ۸۳)

- ۱) از آن مرد دانا دهان‌دوخته‌ست / که بیند که شمع از زبان سوخته‌ست
- ۲) چرا گوید آن چیز در خفیه مرد / که گر فاش گردد شود روی‌زرد
- ۳) صد انداختی تیر و هر صد خطاست / اگر هوشمندی یک انداز و راست
- ۴) کم‌آواز هرگز نبینی خجل / جوی مشک بهتر که یک توده گل

۶- مفهوم همی ابیات به‌جز بیت ..... دعوت به ابداع و نوآوری و پرهیز از تقلید نابه‌جا است.

(سراسری، ریاضی ۸۴)

- ۱) مشو مقید همراه اگرچه توفیق است / که از جریده‌روی کار مهر بالا رفت
- ۲) در پس آینه طوطی‌صفتم ساخته‌اند / آن‌چه استاد ازل گفت بگو می‌گویم
- ۳) خواه بد و خواه نیک هرچه کنی تازه کن / تن به تتبع مده مخترع کار باش
- ۴) از ره تقلید اگر حاصل شود کسب کمال / هر که گردد خُم‌نشین باید که افلاطون شود

۷- در عبارت «شَرُّ الْعُلَمَاءِ مَنْ زَارَ الْأُمْرَاءَ وَ خَيْرُ الْأُمْرَاءِ مَنْ زَارَ الْعُلَمَاءَ» بر کدام مفهوم تأکید شده‌است؟

(سراسری، تهری ۸۴)

- ۱) بیزاری متقابل علما و حکام از یکدیگر
- ۲) برتری جایگاه علم بر مقامات دنیوی (سراسری، تهری ۸۴)
- ۳) ارتباط جدایی‌ناپذیر علم و سیاست
- ۴) جایگاه والای امرا در دستگاه‌های حکومتی

۸- بیت «کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید / قضا همی‌بردش تا به سوی دانه و دام» با مفهوم کدام بیت متناسب نیست؟

(سراسری، تهری ۸۴)

- ۱) نوشته، جاودان دیگر نگردد / به رنج و کوشش از ما برنگردد
- ۲) ز چرخ آمد همه چیزی نوشته / نوشته با روان ما سرشته
- ۳) مرا نصیب غم آمد به شادی همه عالم / چرا که از همه عالم، محبت تو گزیدم
- ۴) ز چرخ آمد قضا نز کام مردم / ازیرا بنده آمد نام مردم

۹- شاعر در کدام بیت از کسانی که ناکامی‌های خود را از فلک و ستاره و سرنوشت می‌دانند، انتقاد می‌کند؟

(سراسری، انسانی ۸۴)

- ۱) دهرنکوهی مکن ای نیکمرد / دهر به جای من و تو بد نکرد
- ۲) دشمن توست ای پسر این روزگار / نیست به تو در طمعش جز به جان
- ۳) دهر بدگوهر به شرّ آستن است / جز بلا هرگز نژاد این حامله
- ۴) چرخ گویی دکان قصابی است / کز سحر تیغ خون‌فشان برخاست

۱۰- ضرب‌المثل «فواره چون بلند شود سرنگون شود». با مفهوم کدام بیت منطبق است؟

(سراسری، هنر ۸۴)

- ۱) به مرگ محتسب کم خور دلا غم / به مقدار مصیبت جامه زن چاک
- ۲) پیش اهل کمال نقصان است / شاد و غمگین ز بیش و کم بودن
- ۳) منتهای کمال نقصان است / گل بریزد به وقت سیرابی
- ۴) به کم خوردن کسی را تب نگیرد / ز پر خوردن به روزی صد بمیرد

۱۱- بیت «زی تیر نگه کرد و پر خویش در آن دید / گفتا ز که نالیم که از ماست که بر ماست» با مفهوم کدام بیت متناسب نیست؟

(سراسری، زبان ۸۴)

- ۱) از درد بر آیینی دل گرد ندارم / دارم گله از چشم خود از درد ندارم
- ۲) از دوستی ام سوخت دل خویش به صد داغ / بیگانه نکرد آنچه دل خویش به من کرد
- ۳) سفینه می رود این سعی ناخدا عبث است / چو عمر می گذرد ما چرا شتاب کنیم
- ۴) اگر شادی است ما راه، گر غم، از ماست / که بر ما هر چه می آید هم از ماست

۱۲- عبارت «حسودان تنگ نظر و عنودان بدگهر وی را به می و معشوق و لهو و لعب کشیدند.» با همهی ابیات به جز بیت ..... قرابت معنایی دارد.

(سراسری، ریاضی ۸۵)

- ۱) پیاموزمت کیمیای سعادت / ز هم صحبت بد جدایی، جدایی
- ۲) به هجران مرا سهل شد دادن جان / که سخت است دوری ز یاران جانی
- ۳) مصاحب نباید مگر بهر راحت / چو زو رنج بینی نیاید به کاری
- ۴) ز ناجنس بگریز اگر آفتاب است / تو را سایه خود بس، اگر بار خواهی

۱۳- عبارت «بوسهل مردی امامزاده و محتشم و فاضل و ادیب بود اما شرارت و زعارتی در طبع وی مؤکد شده- و لا تبدیل لخلق الله- و با آن شرارت دل سوزی نداشت.» با مفهوم کدام گزینه متناسب ندارد؟

(سراسری، تهرپی ۸۵)

- ۱) زمین شوره سنبل بر نیارد / در او تخم عمل ضایع مگردان
- ۲) سگ اصحاب کهف روزی چند / پی نیکان گرفت و مردم شد
- ۳) عاقبت گرگ زاده گرگ شود / گرچه با آدمی بزرگ شود
- ۴) هر که بدخو بود گه زادن / هم بر آن است وقت جان دادن

۱۴- آتکای به نفس و خودباوری و زدودن رنگ های قومیت و افتخار به اصالت خانوادگی در کدام بیت مشهود نیست؟

(سراسری، ریاضی ۸۵)

- ۱) گرد نام پدر چه می گردی / پدر خویش باش اگر مردی
- ۲) پارسا باش و نسبت از خود کن / پارسازادگی ادب نبود
- ۳) هنر کی بُود تا نباشد گهر / نژاده کسی دیده ای بی هنر
- ۴) هنر بنمای اگر داری نه گوهر / گل از خار است و ابراهیم از آزر

۱۵- بیت «وانگردد از ره آن تیر ای پسر / بند باید کرد سیلی را ز سر» با همهی ابیات به جز بیت ..... متناسب معنایی دارد.

(سراسری، انسانی ۸۶)

- ۱) صیاد نه هر بار شکاری گیرد / افتد که یکی روز پلنگش بزد
- ۲) سر چشمه شاید گرفتن به بیل / چو پُر شد نشاید گذشتن به بیل
- ۳) بکش آتش خرد پیش از گزند / که گیتی بسوزد چو گردد بلند
- ۴) وقت هر چیز نگهدار که نافع نبود / نوشدارو که پس از مرگ به سهراب دهند

۱۶- بیت «ثوابت باشد ای دارای خرمن / اگر رحمی کنی بر خوشه‌چینی» با کدام بیت ارتباط معنایی ندارد؟

(سراسری، تهرپی ۸۷)

(۱) خواهی که خدای بر تو بخشد / با خلق خدای کن نکویی

(۲) بزرگی بایدت بخشندگی کن / که تا دانه نیفشانی نروید

(۳) گوشه‌ی چشمی به سوی من نداری، گویا / خرمن حسن تو دارد خوشه‌چین تازه‌ای

(۴) حاصل نشود رضای سلطان / تا خاطر بندگان نجویی

(سراسری، ریاضی ۸۷)

۱۷- از مفهوم کدام بیت، حکم «کار را به کاردان بسپارید» دریافت نمی‌شود؟

(۱) مر سُفْها را به هیچ کار مده دست / کز سُفْها شد پدید این همه خذلان

(۲) نبرد پیش مصاف‌آموده معلوم است / چنان که مسأله‌ی شرع پیش دانشمند

(۳) به جان ملامت عشاق می‌کنند عوام / معین است که کار دگر نمی‌دانند

(۴) از پی بهبود مُلک و دولت بگزین / مردم دانا به جای مردم نادان

(سراسری، انسانی ۸۹)

۱۸- به مضمون آیه‌ی «تُعَزُّ مَنْ تَشَاءُ وَ تُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ» در کدام بیت اشاره نشده است؟

(۱) کلاه سعادت یکی بر سرش / گلیم شقاوت یکی در برش

(۲) ادیم (سفره) زمین سفره‌ی عام اوست / بر این خوان یغما چه دشمن چه دوست

(۳) یکی را به سر بر نهد تاج بخت / یکی را به خاک اندر آرَد ز تخت

(۴) گلستان کند آتشی بر خلیل / گروهی بر آتش برد ز آب نیل

(سراسری، انسانی ۸۹)

۱۹- کدام دو بیت با یکدیگر تناسب مفهومی دارند؟

(الف) گوش آن کس نوشد اسرار جلال / کاو چو سوسن ده زبان افتاد و لال

(ب) گوش اگر گوش تو و ناله اگر ناله‌ی من / آنچه البته به جایی نرسد فریاد است

(ج) بیدل گمان مبر که نصیحت کند قبول / من گوش استماع ندارم لَمَنْ تقول

(د) نباید سخن گفت نا ساخته / نشاید بریدن نینداخته

(ه) تأمل کنان در خطا و صواب / به از ژاژ خایان حاضر جواب

(و) کمال است در نفس انسان سخن / تو خود را به گفتار، ناقص مکن

(۱) ب- ج (۲) ج- و (۳) ه- ب (۴) ب- الف

(سراسری، انسانی ۸۹)

۲۰- مفهوم عبارت «هرچه نباید، دل‌بستگی را نشاید» در کدام بیت مشهود نیست؟

(۱) مشو چو وقت که یک لحظه پایدار نماند / مشو چو دهر که یک عهد پایدار نکرد

(۲) به ثبات حسن خویان دل خود میند صائب / که به روی خار دایم گل بی‌وفا نشست

(۳) بر آن چه می‌گذرد دل منه که دجله بسی / پس از خلیفه بخواد گذشت در بغداد

(۴) وفاداری مدار از بلبلان چشم / که هر دم بر گلی دیگر سرایند

(سراسری، هنر ۸۸)

۲۱- متن زیر، با کدام بیت ارتباط مفهومی ندارد؟

«روز چهارم به کویی فرومی‌شد، مردی را دید که به فساد و ناشایستگی معروف بود و انواع فسق و فجور در او موجود؛ چنان که انگشت‌نمای گشته بود. خواست که او را ببرد، اندیشه‌ای به دلش درآمد که به ظاهر حکم نباید کرد؛ روا بود که او را قدری و پایگاهی بود...»

- ۱) مراد اهل طریقت لباس ظاهر نیست / کمر به خدمت سلطان ببند و صوفی باش
- ۲) وز آنچه فیض خداوند بر تو می‌پاشد / تو نیز در قدم بندگان او می‌پاش
- ۳) به عین عجب و تکبر نگه به خلق مکن / که دوستان خدا ممکن‌اند در اوباش
- ۴) مقام صالح و فاجر هنوز پیدا نیست / نظر به حسن معاد است نه به حسن معاش

(سراسری، تهری ۸۸)

۲۲- مفهوم کدام بیت، متفاوت با سایر ابیات است؟

- ۱) اگر توشه‌مان نیک نامی بود / روان‌مان بدان سر گرامی بود
- ۲) همان مرگ بهتر به نام بلند / از این زیستن با هراس و گزند
- ۳) هر آن‌جا که روشن شود راستی / فروغ دروغ آورد کاستی
- ۴) به‌نام نکو گر بمیرم رواست / مرا نام باید که تن مرگ راست

(سراسری، ریاضی ۸۸)

۲۳- مفهوم ابیات زیر، با کدام بیت تناسب ندارد؟

- «عاقبت از خامی خود سوخته / رهروی کبک نیاموخته
کرد فرامش ره و رفتار خویش / ماند غرامت زده از کار خویش»
- ۱) کلاغی تک کبک در گوش کرد / تک خویشتن را فراموش کرد
  - ۲) گیرم که مارچوبه کند تن به شکل مار / کو زهر بهر دشمن و کو مهره بهر دوست
  - ۳) مسکین خرک آرزوی دم کرد / نایافته دم دو گوش گم کرد
  - ۴) مار را هر چند بهتر پروری / چون یکی خشم آورد کیفر بری

۲۴- مفهوم عبارت «هر که آن‌جا نشیند که خواهد و مرداش بود، چنانش گُشنند که نخواهد و مرداش نبود.» با

(سراسری، ریاضی ۸۹)

کدام بیت متناسب است؟

- ۱) هر که بر خویشتن نبخشاید / گر نبخشد بر او کسی، شاید
- ۲) هر که را بر بساط بنشستی / واجب آمد به خدمتش برخاست
- ۳) هر که نشیند به جای خویشتن / افتد و ببند سزای خویشتن
- ۴) هر که بر خود در سؤال گشاد / تا بمیرد نیازمند بود

۲۵- مفهوم بیت «پشه کی داند که این باغ از کی است / کاو بهاران زاد و مرگش در دی است» با کدام بیت

(سراسری، انسانی ۸۹)

تناسب ندارد؟

- ۱) پشه کی جولان کند جایی که باد صرصر [سخت و سرد] است / خصم مسکین پیش خسرو کی تواند ایستاد
- ۲) چو نیست دانش بر کار خویش دایره را / چگونه باشد دانا به خالق پرگار
- ۳) این جهان در جنب فکرت‌های ما / همچو اندر جنب دریا ساغر است
- ۴) که می‌داند که این دوران افلاک / چه مدت دارد و چون بودش احوال

۲۶- مفهوم «أَصْبَحْتُ اميراً و أَمْسَيْتُ أَسيراً» از همهی ابیات به استثنای بیت ..... دریافت می‌شود.

(سراسری، انسانی ۸۹)

- ۱) گفتی که کجا رفتند آن تاجوران اینک / ز ایشان شکم خاک است آبیستن جاویدان
- ۲) کسی که تاج سرش بود در صباح به سر / نماز شام ورا خشت زیر سر دیدم
- ۳) ای صبح شب‌نشینان جانم به طاقت آمد / از بس که دیر ماندی چون شام روزه‌داران
- ۴) آن مصر مملکت که تو دیدی خراب شد / وان نیل مکرمت که شنیدی سراب شد

۲۷- مفهوم عبارت «ماعرَفناک حقّ معرفتک» از کدام بیت دریافت می‌شود؟

(تعاونی سنهش، ۸۹-۸۸)

- ۱) سر آورد و دست از عدم در وجود / در این جود بنهاد و در وی سجود
- ۲) در معرفت دیده‌ی آدمی است / که بگشوده بر آسمان و زمی است
- ۳) وان که او دست و پای را داند / او چگونه خدای را داند
- ۴) نخست او ارادت به دل درنهاد / پس این بنده بر آستان سر نهاد

۲۸- کدام بیت مفهوم مقابل عبارت «من از سخن او جاهل نمی‌گردم و او از خلق و خوی من عاقل می‌گردد.» را

(تعاونی سنهش، ۸۹-۸۸)

دارد؟

- ۱) تو خود را چو کودک ادب کن به چوب / به گرز گران مغز مردان مکوب
- ۲) پرتو نیکان نگیرد هر که بنیادش بد است / تربیت ناهل را چون گردکان بر گنبد است
- ۳) هر آن طفل کو جور آموزگار / نبیند، جفا بیند از روزگار
- ۴) چون خواهی که نامت بماند به جای / پسر را خردمندی آموز و رای

۲۹- کدام گزینه مفهوم متفاوتی را بیان می‌کند؟

(هفدهمین المپیاد ادبی)

- ۱) چو انسان را نباشد فضل و احسان / چه فرقی ز آدمی تا نقش دیوار
- ۲) آن که حظّ آفرید و روزی سخت / یا فضیلت همی دهد یا بخت
- ۳) فلک به مردم نادان دهد زمام مراد / تو اهل فضلی و دانش همین گناهت بس
- ۴) دانش و خواسته است نرگس و گل / که به یک جای نشکفند به هم

۳۰- کدام گزینه با بیت زیر تناسب معنایی دارد؟

(نوزدهمین المپیاد ادبی)

«شرمنده از آنیم که در روز مکافات / اندر خور عفو تو نکردیم گناهی»

- ۱) کرم بین و لطف خداوندگار / گنه بنده کرده است و او شرمسار
- ۲) نیاید همی شرم از خویشتن / کزو فارغ و شرم داری ز من؟
- ۳) همی شرم دارم ز لطف کریم / که خوانم گنه پیش عفوش عظیم
- ۴) تو در روی سنگی شدی شرمناک / مرا شرم باد از خداوند پاک

پاسخ تحلیلی آزمون سوم (ادبیات تعلیمی)

- ۱- مفهوم محوری تست: نباید در میان سخن دیگران، سخن گفت ← گزینه سوم
معنای بیت اول: وقتی قصد سخن گفتن کن که بدانی سخنت تأثیری دارد. (بسیج کردن: عزم کردن)
معنای بیت چهارم: در کنار دوستان آهسته سخن بگو تا صدایت به گوش دشمنانت نرسد.
(گوش داشتن: دزدیده گوش دادن، استراق سمع)
- ۲- مفهوم محوری تست: سررشته‌ی همه‌ی کارها به دست خداست. (مفهوم ۴۴) ← گزینه‌ی چهارم
معنای بیت دوم: شرط درست زندگی کردن برای بزرگان این است که از حال و روز زیردستان خود باخبر باشند.
معنای بیت سوم: شنیده‌ام که در روز رستاخیز خدا به خاطر نیکان، بدکاران را می‌بخشاید.
- ۳- مفهوم محوری تست: از دست رفتن قدرت دنیایی (مفهوم ۲۴)؛ هیچ‌یک از بیت‌ها بر این مفهوم تأکید ندارند
اما از آن جا که در گزینه‌ی دوم نیز ناپسامان شدن سریع اوضاع و سقوط از اوج وصال به حضيض هجر سخن
رفته است تنها گزینه‌ی نسبتاً مناسب، همین گزینه‌ی دوم است.
- ۴- مفهوم محوری تست: بدی را با خوبی پاسخ دادن (مفهوم ۲) ← گزینه سوم
ابرم که تلخ گیرم شیرین عوض دهم: مانند ابرم که آب تلخ دریا را می‌گیرد و قطره‌های گوارای باران را بر دریا می‌بارد.
- ۵- مفهوم محوری تست: غیبت نکردن (مفهوم ۳۵)؛ باز هم هیچ‌کدام از گزینه‌ها مستقیماً این مفهوم را
نمی‌رساند اما یکی از مصداق‌های گزینه‌ی دوم می‌تواند غیبت نکردن باشد.^۱ ← گزینه‌ی دوم
- ۶- بیت اول می‌گوید خورشید چون مجرد و تنها می‌رود و وابسته‌ی کسی نیست، به اوج آسمان می‌رسد. بیت
دوم را که می‌شناسید؛ شاعر می‌گوید که اختیار من در دست خداست (← مفهوم ۱۰ ادبیات عرفانی). بیت
سوم تتبع و پیروی را نکوهش می‌کند و می‌گوید این که کارت تازه و نو باشد حتی مهم‌تر از آن است که خوب
یا بد باشد. بیت چهارم می‌گوید که با تقلید کارهای بزرگان نمی‌توان به بزرگی رسید.^۲ ← گزینه‌ی دوم
- ۷- مفهوم محوری تست: برتری دانشمندان بر حاکمان (تست ۶۷ ادبیات تعلیمی) ← گزینه‌ی دوم
-
- ۱- مفهوم اصلی بیت: رازی را که نمی‌خواهی همه از آن آگاه شوند در خفا برای یک نفر هم بر زبان نیاور. و چون فردی که از
دیگری غیبت می‌کند معمولاً نمی‌خواهد که بدگویی‌اش به گوش او برسد، می‌توانیم غیبت را هم مصداق همان سخنی بدانیم که
نمی‌خواهیم همگان از آن آگاه شوند.
- ۲- زندگی کردن در یک خم (بشک‌ی شراب) و به حداقل زندگی قناعت کردن را به دیوژن (دیوجانس) حکیم یونانی نسبت
می‌دهند که شاعران ما گاهی به اشتباه او را با افلاطون یا دیگر بزرگان یونان قدیم اشتباه می‌گرفته‌اند.

۸- مفهوم محوری تست: جبرگرایی و ناگزیر بودن مرگ (مفهوم‌های ۴۵ و ۴۶) ← گزینه‌ی سوم
معنای بیت چهارم: قضا و سرنوشت انسان در دست آسمان است؛ به همین دلیل به انسان می‌گویند بنده (یعنی او آزاد نیست بلکه اسیر دست سرنوشت است).

۹- مفهوم محوری تست: انتقاد از جبرگرایی ← گزینه‌ی اول (در این بیت «به جای» یعنی چه؟)

۱۰- مفهوم محوری تست: پایان هر صعود، سقوط است. (تست ۲۳ ادبیات تعلیمی) ← گزینه‌ی سوم
معنای بیت اول: ای دل در مرگ محتسب (مأمور اجرای مجازات‌های شرعی) خودنمایی نکن و خودت را مصیبت‌زده نشان نده؛ زیرا همه می‌دانند که برای تو مرگ چنین کسی مصیبت بزرگی نیست.
معنای بیت دوم: از نظر اهل کمال، شاد و غمگین بودن از زیاد و کم شدن مسائل دنیوی مایه‌ی کاستی و نقصان شخصیت انسان است (نباید به مسائل دنیایی توجهی داشت).

۱۱- مفهوم محوری تست: از ماست که برماست. (مفهوم ۴۷) ← گزینه‌ی سوم

۱۲- مفهوم محوری تست: دوری از هم‌نشین بد (مفهوم ۲۲) ← گزینه‌ی دوم

۱۳- مفهوم محوری تست: اصالت ذات (مفهوم ۲۱) ← گزینه‌ی دوم

۱۴- مفهوم محوری تست: اصل و نسب اهمیت ندارد. (مفهوم ۲۰)
معنای بیت سوم: تا گهر و اصل کسی خوب نباشد، هنری از او بر نمی‌خیزد؛ هم‌چنان‌که همه‌ی کسانی که باصل و نسب و نژاده هستند، صاحب هنر و توانایی‌اند (شاعر، اصل و نسب را مایه‌ی برتری و فضل می‌داند)
← آفرین بر شما که گزینه‌ی سوم را انتخاب کرده‌اید.
(راستی، «گرد» را در بیت اول درست خواندید؟)

۱۵- مفهوم محوری تست: دوراندیشی و آینده‌نگری (مفهوم ۱۲)
معنای بیت اول: آیا این‌طور نیست که صیادی که هر روز شکاری صید می‌کند، یک روز نیز از سر اتفاق پلنگی او را شکار می‌کند و از هم می‌درد؟ (زندگی اعتبار ندارد؛ «گهی پشت بر زین، گهی زین به پشت».) ← گزینه‌ی اول

۱۶- مفهوم محوری تست: درویش‌نوازی (مفهوم ۹)
معنای بیت سوم: دیگر به من توجهی نشان نمی‌دهی؛ گویا فرد دیگری را از زیبایی خود بهره‌مند ساخته‌ای (گویا یاری به جز من برگزیده‌ای) ← گزینه‌ی سوم

۱۷- مفهوم محوری تست: کار را به کاردان سپردن (مفهوم ۱۱) ← گزینه‌ی سوم^۱

۱- سَفَهَا: افراد سَفیه و نادان؛ خُدَلان: مخدول‌شدن، پستی و حقارت

۱۸- مفهوم محوری تست: همی کم و زیاد شدن‌ها به دست خداست. (مفهوم ۴۳) ← گزینه‌ی دوم

۱۹- مفهوم سه بیت آخر به هم نزدیک است (سنجیده سخن گفتن، کم گویی و گزیده گویی) اما در هیچ یک از گزینه‌ها، این بیت‌ها را کنار یکدیگر نمی‌بینیم؛ پس باید به سراغ بیت‌های دیگری برویم؛ معنای بیت‌های «ب» و «ج» نیز نزدیک به هم است: بی تأثیر بودن سخن برای کسی که نمی‌خواهد بشنود ← آفرین بر شما که آرامش خودتان را حفظ کردید و بدون ترس از *عرض اندام* (۱) این تست، **گزینه‌ی اول** را انتخاب کردید. یک پرسش مهم: در بیت «ج»، «بیدل» منادا است یا نهاد؟ (فوب فکر کنید!)

۲۰- شاعر در بیت **گزینه‌ی نخست** به یار خود می‌گوید که مانند وقت، ناپایدار و مانند روزگار بی‌وفا نباش پس در واقع مفهوم این بیت، بیان نیازمندی عاشق به بودن یار در کنارش است، درحالی‌که در سه بیت دیگر، مفهوم دل‌نبستن به امور ناپایدار دیده می‌شود. ← پاسخ دادن به این تست علاوه بر درک ادبی نیاز به دقت بالا داشت که با خستگی ذهنی جور در نمی‌آید. پس لطفاً اگر خسته‌اید، لطفاً به سراغ آزمون‌های بعد نروید؛ ممنون!

۲۱- در این حکایت دو مفهوم مهم بیان شده است؛ یکی آن‌که برپایه‌ی ظاهر افراد نباید درباره‌ی باطن و ارزش وجود آن‌ها قضاوت کرد^۱، که در بیت اول دیده می‌شود. مفهوم دوم این است که، هیچ کسی نمی‌تواند بگوید، خداوند کدام بنده را دوست می‌دارد و کدام بنده را از خود می‌راند. این را فقط خود خدا می‌داند و بس؛ پس بهتر است براساس سخن مردم یا گفته‌ی زاهدان و خشک‌مغزان در مورد بندگان خدا قضاوت نکنیم و آن‌ها را فاسق و کافر ننامیم. این مفهوم در بیت‌های سوم و چهارم دیده می‌شود. به این بیت از حافظ نیز توجه کنید:

«صالح و طالح (بدکار) متاع خویش نمودند / تا که قبول افتد که در نظر آید؟»

اما مفهوم بیت **گزینه‌ی دوم** چیست؟ بله، «درویش‌نوازی» (مفهوم ۹) که هیچ ارتباطی با حکایت متن پرسش ندارد. (پرسش زیبایی بود و زیباتر از آن پاسخ درست شما!)

۲۲- مفهوم محوری تست: برجا گذاشتن نام نیک (مفهوم ۲۹) ← گزینه‌ی سوم

مفهوم بیت سوم راست‌گویی و پرهیز از دروغ است. (مفهوم ۱۳)

«به» در بیت دوم و چهارم با کدام حرف اضافه برابر است؟ «راست» در بیت چهارم یعنی چه؟^۲

۲۳- مفهوم محوری تست: تقلید نکردن از دیگران و راضی بودن به آنچه هستیم ← گزینه‌ی چهارم (مفهوم)

۱- اگر بیت را مرتب کنیم، پاسخ این پرسش روشن می‌شود: تو گمان مبر که بیدل و عاشق نصیحت تو را قبول کند. من (که عاشقم) اصلاً گوشه‌ی برای شنیدن حرف کسی ندارم. داری برای چه کسی حرف می‌زنی؟ (به زبان خودمانی می‌گویند من عاشقم، خودت را خسته نکن، گوشم به حرف‌هایت بدهکار نیست!)

۲- این مفهوم حدوداً در نقطه‌ی مقابل ضرب‌المثل «از کوزه همان برون تراود که در اوست» قرار دارد.

۳- به = با / راست = را + است

این بیت، ترحم نکردن بر بدان و ستمکاران است.)

۲۴- مفهوم محوری تست: پرهیز از افزون‌خواهی (مفهوم ۱۸) ← گزینه‌ی سوم

۲۵- مفهوم محوری تست: ناتوانی در پی‌بردن به حقیقت / ناگشودنی‌بودن راز هستی (مفهوم ۳۹)

بیت گزینه‌ی اول به‌ظاهر با بیت صورت سؤال شباهت دارد اما مفهوم مطرح‌شده در آن فقط ناتوانی و حقارت است و هیچ صحبتی از عدم‌درک حقیقت در آن نیست. بیت اول یادآور این بیت معروف است:

«جایی که عقاب پر بریزد / از پشه‌ی ناتوان چه خیزد؟»

۲۶- مفهوم محوری تست: از دست‌رفتن قدرت دنیایی (مفهوم ۲۴) ← گزینه‌ی سوم

۲۷- مفهوم محوری تست: خدا در حد درک ما نیست (مفهوم ۴۰)

معنای بیت نخست: خداوند سر و دست آدمی را آفرید. دست‌ها را برای بخشیدن به انسان داد و سر را برای عبادت پروردگار.

معنای بیت دوم: چشمان انسان می‌توانند دریچه‌ای باشد، برای شناخت آسمان و زمین (زمی).

معنای بیت سوم: کسی که توجهش به دست و پایش (جسم مادی‌اش) است، توان درک خدا را ندارد.

← گزینه‌ی سوم

معنای بیت چهارم: خدا عشق را در دل انسان جای داد و آن‌گاه انسان سر بر آستان بندگی او نهاد.

۲۸- مفهوم عبارت صورت سؤال، تأثیر مثبت تربیت بر افراد نادان و بدرفتار است. خُب، حالا طراح مفهوم

مقابل^۱ آن را خواسته‌است که حدوداً می‌شود همان مفهوم اصالت ذات. (مفهوم ۲۱) ← گزینه‌ی دوم

۲۹- مفهوم محوری تست: ناسازگاری دنیا با اهل هنر و دانش (مفهوم ۴۵ ادبیات عرفانی)

مفهوم بیت اول: ارزش انسان به خوبی و بخشندگی اوست نه به ظاهر انسانی‌اش ← گزینه‌ی اول

معنای بیت چهارم: دانش و ثروت^۲ به گل سرخ^۳ و گل نرگس می‌مانند که هرگز در یک فصل نمی‌رویند ←

اهل دانش، صاحب ثروت نمی‌شوند و ثروتمندان هم دانشمند نمی‌شوند!

۳۰- مفهوم محوری تست: امید به بخشایش خدا (مفهوم ۵۲) ← گزینه‌ی سوم^۴

۱- این تست غیراستاندارد است؛ زیرا واژه‌ی «مقابل» امروزه به معنای «روبرو» به‌کار می‌رود نه متضاد. من تنها جهت اطمینان خواستم که شما را با این شگرد تستی هم آشنا کنم اما اگر به دلیل توجه نکردن به واژه‌ی «مقابل» نتوانستید به این تست پاسخ دهید، می‌توانید آن را از آزمون خود حذف کنید.

۲- «خواسته» در گذشته به معنای «دارایی و ثروت» هم به‌کار می‌رفته است.

۳- گفته بودم که در ادبیات قدیم، هرگاه واژه‌ی «گل» را به تنهایی دیدید، به معنای «گل سرخ» است.

۴- منظور از «سنگ» در گزینه‌ی چهارم، بتی است که از سنگ تراشیده شده است.